

Minder gif; Bewustwording met een handelingsperspectief

Jelmer Buijs, Wageningen 3 september 2025

Freelance onderzoeker

Het is voor een consument niet meer mogelijk te volgen wat waar inzit

- ▶ Zelfs op verpakkingen van levensmiddelen staat maar een deel van de ingrediënten
- ▶ Wat er in de verf zit die je op je huis smeert of in de luiers die je kinderen omdoet zul je nooit aan de weet komen
- ▶ Een groot deel van het speelgoed is plastic, dus kleine kinderen krijgen onvermijdelijk grote hoeveelheden micro en nanoplastic binnen (Violette kan daarover meer vertellen)

We hebben heel veel organisaties die van alles controleren

- ▶ Ctgb
- ▶ BD (Bureau Diergeneesmiddelen)
- ▶ NVWA
- ▶ TNO
- ▶ Arbeidsinspectie
- ▶ Waterschappen
- ▶ Rijkswaterstaat
- ▶ RIVM
- ▶ Etc.

Hebben die de wijsheid in pacht?

Helaas niet, waarvoor voorbeelden te over zijn;

- ▶ Toelating DDT en honderden andere bestrijdingsmiddelen die verboden zijn
- ▶ Toelating onkruidbestrijdingsmiddel glyfosaat dat ondanks risico's is toegelaten
- ▶ Dumping van radioactief afval in de Noordzee
- ▶ Toelating asbest materialen
- ▶ Toelating van ruim 15000 stoffen uit de PFAS familie
- ▶ Toepassing van gevaarlijke stoffen in chemische wasserijen
- ▶ et cetera

Oorzaak: o.a. korte termijn denken, commerciële belangen, ontbreken van normen (voor huisstof en voor sierplanten), grote snelheid waarmee onbekende stoffen worden geïntroduceerd en grote achterstand van kennis m.b.t. gezondheid en milieu alsmede onkunde van ons consumenten

Bijverschijnselen van onze moderne levenswijze op onze gezondheid

- ▶ Overgewicht
- ▶ Alzheimer
- ▶ Diabetes II
- ▶ Kanker
- ▶ Versleten gewrichten
- ▶ Andere chronische ziekten

Oorzakelijke verbanden met blootstelling zijn bijna nooit aan te tonen, behalve bij sommige beroepen. Dat is juridisch veilig voor producenten. Genoemde ziekten nemen toe alsmede het aantal medicijnen daartegen

Symptomen in onze omgeving van falende regulering

- ▶ Elke gemeente van enige omvang heeft niet gesaneerde gifstorten in haar omgeving (bij uitzondering is de voormalige stort De Leemkuil van Wageningen wel afgedekt)
- ▶ Elke grotere gemeente heeft opslagbulten (van 20 meter of hoger) van afgegraven grond met enkele miljoenen kubieke meters onbruikbare toxische grond (bv. Wekeromse Zand)
- ▶ Verbranding van vuilnis (Duiven) wordt duurzaam genoemd, maar de as moet naar eeuwige opslag omdat het toxisch is

Bronnen van vervuiling binnenshuis

- ▶ Huisdieren behandeld met anti-parasitaire middelen
- ▶ Potplanten en snijbloemen behandeld met landbouwgif (vrijwel allemaal)
- ▶ Wollen kleding behandeld tegen insecten
- ▶ Microplastics die loskomen van interieur (behang, vloerbedekking, meubels, verf, gordijnen, mondkapjes, schoenzolen, speelgoed, etc.)
- ▶ Brandvertragers, weekmakers, kleurstoffen in veel plastics en synthetische kleding
- ▶ Gassen van gasfornuizen
- ▶ Deodoranten en alle andere spuitbussen
- ▶ Schoensmeer met PFAS
- ▶ Reinigingsmiddelen met bactericiden
- ▶ Nagellak, typex en alle andere hulpmiddelen met oplosmiddelen

Gevolgen voor onze gezondheid

- ▶ We worden blootgesteld aan een veelheid van schadelijke stoffen. Mogelijk zijn de gevolgen van de afzonderlijke stoffen niet altijd dramatisch, maar de gezamenlijke belasting is vrijwel altijd onbekend

Welke mogelijkheden hebben we zelf om een positieve bijdrage te leveren?

- ▶ Bloemen
- ▶ Huisdieren
- ▶ Voedsel
- ▶ Binnenshuis

Bloemen

- ▶ Vermijd gif in huis uit snijbloemen door geen gangbare snijbloemen te kopen, maar haal ze in pluktuin Bloemrijk op de Eng (in de zomer) of uit biologische levensmiddelen winkels (als die ze hebben). Ook bloemisterij Lindhout heeft vaak biologische bloemen (Bennekom)
- ▶ Vermijd gif uit huis op potplanten door in tuincentra biologische planten te kopen (Hessenhof in Lunteren), of ze via stekken van bekenden te verkrijgen
- ▶ U kunt familie en vrienden informeren dat u liever geen bloemen wilt krijgen uit de gangbare handel
- ▶ Biologische heesters kunt u kopen bij kwekerij Dependens in Bennekom

LET OP: De vele labels die men gebruikt, zoals Planet Proof, Bijvriendelijk, Duurzaam en vele anderen hebben geen reële betekenis

Huisdieren

De vele 'onschuldige' diergeneesmiddelen tegen teken en vlooien die worden aangeboden door dierenartsen en dierenwinkels zijn notoire sterke insecticiden, die hele huis belasten met gevaarlijke stoffen, inclusief kinderen die de dieren aaien. Er zijn vele alternatieven;

- etherische oliën
- knoflook tabletjes (eventueel fijn te maken en door het voer te mengen)
- de ouderwetse vlooienkam
- andere plantaardige producten

Ze zijn verkrijgbaar bij iedere goed gesorteerde dierenwinkel

LET OP: dierenartsen zijn meestal niet op de hoogte van milieu-problemen die de chemische middelen veroorzaken

Voeding

Biologische voeding is te krijgen op diverse plaatsen;

- ▶ In speciaalzaken, zoals Gieterij, Odin en Hoge Born
- ▶ In supermarkten en speciaalzaken
- ▶ Bij tuinderijen zoals de Nieuwe Ronde en de Ommuurde tuin
- ▶ Op de markten bij speciale kramen (o.a. van tuinderij Het Lichtveen)
- ▶ U kunt zelf spullen kweken die in de winkel duur zijn (als u een tuin heeft en tijd)

Binnenshuis

- ▶ Kleding van wol of zijde ouderwets opslaan in gesloten ruimten met lavendel of ouderwetse mottenballen
- ▶ Gebruik synthetische stoffen binnenshuis beperken ook voor speelgoed om de vanzelfsprekendheid van plastic voor jeugd te verminderen
- ▶ Elektrisch koken geeft geen verbrandingsgassen af
- ▶ Spuitbussen en andere chemische middelen zo veel mogelijk uit huis doen en bewaren in de garage
- ▶ Ouderwetste reinigingsmiddelen kopen waarin geen anti-schimmel middel zit of bactericiden
- ▶ Meer tweede hands spullen kopen, waaruit in de regel minder schadelijke stoffen vrijkomen

Consequenties

Sommige van de alternatieven zijn;

- ▶ Duurder
- ▶ Sommige goedkoper
- ▶ Soms is het meer werk (vlooien kammen van huisdieren)
- ▶ Het zoeken naar producten met minder schadelijke stoffen kan moeizaam zijn als verkopers niet meewerken of er zelf niets van weten
- ▶ Vaak is het voor buitenstaanders niet uit te maken welke claims van verkopers waar zijn of niet; veel producten hebben duurzaamheid claims

Bestrijdingsmiddelen metingen rond Wageningen (door mij)

- ▶ Op de Wageningse Eng van honing monsters en van paardenbloemen
- ▶ Op de Bennekomse Eng van bloemstroken
- ▶ Binnenveld van bloemstrook, van weiland en rundveemest
- ▶ Boswachterij Oostereng: 1a2 monsters van eikenblad en gras
- ▶ Uiterwaarden bovenstrooms

CONCLUSIES

- ▶ In alle monsters zijn bestrijdingsmiddelen aanwezig, niet zelden in substantiele concentraties waarvan we niet weten wat het effect is
- ▶ Uiterwaarden in Nederland zijn allemaal zwaar vervuild (o.a. met dioxines en PCB's), behoudens die zijn afgegraven
- ▶ Ook op de Eng zijn veel bijenvolken gestorven, waaraan is vooralsnog onbekend
- ▶ Het voorkomen van andere insecten wordt op de Eng niet bijgehouden

Tot slot

- Sterkte met uw eigen stapjes op weg naar duurzaamheid en gezondheid!

